

SAOPŠTENJE

FIRST RELEASE

Molimo korisnike da prilikom upotrebe podataka obavezno navedu izvor
Users are kindly requested to mention the data source

GODINA/ YEAR I

SARAJEVO, 26.07.2011.

BROJ/ NUMBER 1

KOMPARATIVNI NIVOI CIJENA 37 EVROPSKIH DRŽAVA ZA 2010.

Eurostatovi podaci

Eurostat je 14.06.2011, objavio podatke o uporednim nivoima cijena za 37 evropskih zemalja za 2010. godinu.

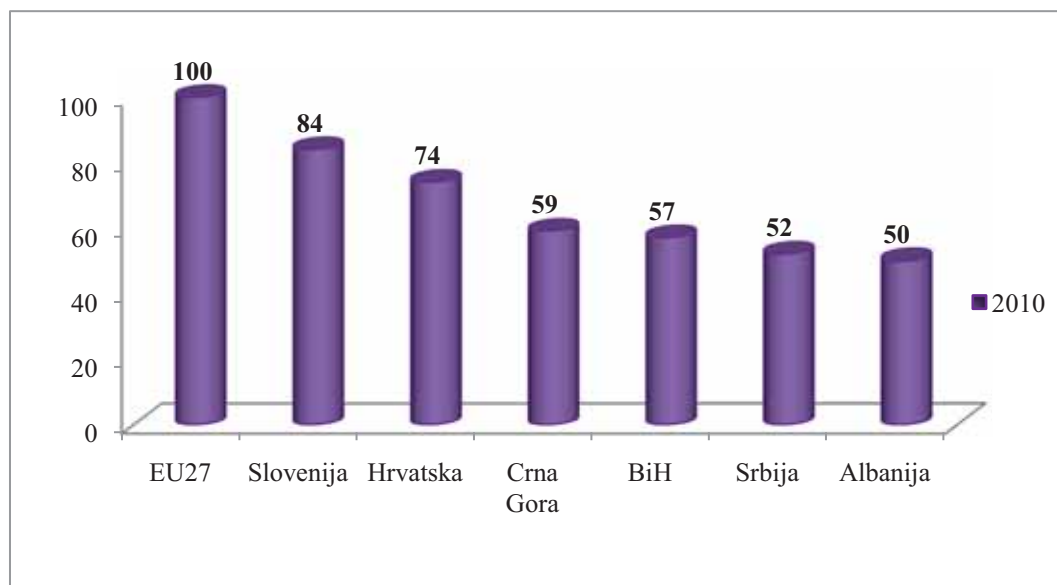
Objavljeni podaci su rezultat istraživanja kojim su prikupljene cijene za oko 2500 potrošačkih roba i usluga, u 37 evropskih zemalja, kao dio projekta „Paritet kupovne moći“. Projekat se realizuje u organizaciji Eurostat/OECD programa. U projektu učestvuje 37 zemalja, od kojih je 27 članica EU, tri zemlje članice EFTA (Island, Norveška, Švicarska), četiri zemlje kandidata (Crna Gora, Hrvatska, Makedonija i Turska) i tri zemlje Zapadnog Balkana (Albanija, Bosna i Hercegovina, Srbija).

Rezultati istraživanja su prikazani kao „indeksi nivoa cijena“, koji omogućavaju poređenje nivoa cijena zemalja učesnica i prosjeka Evropske unije. Ako je indeks nivoa cijena veći od 100, zemlja se smatra relativno skupa u poređenju sa prosjekom EU i obrnuto.

Nivoi cijena za potrošačke robe i usluge u 2010. se značajno razlikuju u Evropi. Potrošačke cijene u Danskoj bile su 43% iznad prosjeka 27 zemalja članica EU (EU27), dok su cijene u Makedoniji bile 56% ispod ovog prosjeka. Među zemljama članicama, najjeftinija zemlja bila je Bugarska, sa potrošačkim cijenama koje su 49% ispod prosjeka.

Nivo cijena za potrošačke robe i usluge u Bosni i Hercegovini u 2010. iznosio je 57% prosjeka EU27.

Grafikon 1. Uporedni prikaz nivoa potrošačkih cijena za Izdatke za finalnu potrošnju domaćinstava u BiH i susjednim zemljama u 2010, EU27=100

Hrana, piće, duhan, odjeća, obuća, električna energija, plin, ostala goriva, namještaj, opremanje stana

Tabela 1. Indeksi nivoa cijena za šest grupa roba i usluga, 2010., EU27 = 100

Zemlja	Izdaci za finalnu potrošnju domaćinstva	Hrana i bezalkoholna pića	Alkoholna pića i duhan	Odjeća	Obuća	Električna energija, plin i ostala goriva	Namještaj i opremanje stana
1	2	3	4	5	6	7	8
Švicarska	148	149	112	126	118	116	104
Norveška	147	165	237	138	141	151	113
Danska	143	136	125	125	113	175	103
Finska	123	113	136	122	120	105	111
Luksemburg	120	116	88	105	108	104	111
Švedska	120	116	140	126	115	123	97
Irska	118	120	170	95	80	111	99
Francuska	112	109	108	107	96	98	104
Belgija	112	115	100	115	111	109	105
Island	111	113	155	135	136	60	112
Austrija	107	115	92	103	101	110	104
Holandija	106	96	102	102	107	115	98
Njemačka	104	110	98	104	102	119	96
Italija	104	106	104	101	113	94	108
Velika Brit.	100	102	142	89	85	87	105
EU27	100	100	100	100	100	100	100
Španija	97	94	80	90	101	95	107
Grčka	96	98	90	107	107	78	108
Kipar	89	106	95	94	90	97	98
Portugal	88	91	83	100	86	113	100
Slovenija	84	95	80	98	87	97	96
Malta	79	93	91	88	91	86	118
Estonija	75	81	80	100	109	79	83
Hrvatska	74	92	82	104	96	75	74
Turska	73	90	106	73	72	89	75
Češka	72	78	82	98	97	106	80
Slovačka	71	81	82	102	91	100	87
Latvija	69	83	83	100	99	71	70
Mađarska	65	81	68	85	90	86	75
Litvanija	63	72	78	98	103	80	71
Poljska	63	70	74	96	85	83	72
Crna Gora	59	77	50	105	111	58	60
Rumunija	59	67	64	94	94	56	61
BiH	57	75	58	100	93	66	54
Srbija	52	65	49	98	96	47	56
Bugarska	51	66	64	75	73	61	62
Albanija	50	70	51	77	76	55	58
Makedonija	44	51	41	76	75	52	73
Koeficijenti varijacije							
EA16	15,4	10,6	26,6	12,0	13,9	15,2	9,2
EU15	12,6	12,4	23,4	10,9	12,5	14,8	4,6
EU27	25,3	18,3	27,8	11,5	13,2	19,4	17,8
Svih 37	31,6	24,9	38,9	14,9	15,8	29,1	21,3

Aparati za domaćinstvo, električni uređaji, vlastita vozila, transportne usluge, komunikacije, hoteli i restorani

Tabela 2. Indeksi nivoa cijena za šest grupa roba i usluga, 2010., EU27 = 100

Zemlja	Izdaci za finalnu potrošnju domaćinstva	Aparati za domaćinstvo	Električni uređaji	Vlastita vozila	Transportne usluge	Komunikacije	Hoteli i restorani
1	2	3	4	5	6	7	8
Švicarska	148	112	103	106	134	103	141
Norveška	147	129	117	158	158	83	178
Danska	143	119	113	167	129	84	153
Finska	123	108	106	114	131	82	129
Luksemburg	120	96	96	97	91	87	107
Švedska	120	125	115	98	129	65	138
Irska	118	95	94	116	121	104	129
Francuska	112	108	103	102	106	120	104
Belgija	112	103	103	101	109	112	112
Island	111	153	153	118	118	80	114
Austrija	107	96	102	106	100	96	104
Holandija	106	91	98	113	103	90	105
Njemačka	104	93	96	101	110	91	103
Italija	104	107	106	100	80	108	107
Velika Brit.	100	102	98	91	129	101	103
EU27	100	100	100	100	100	100	100
Španija	97	109	100	98	92	128	95
Grčka	96	97	100	96	88	115	96
Kipar	89	115	106	98	94	49	106
Portugal	88	93	99	120	79	102	81
Slovenija	84	103	102	94	88	84	87
Malta	79	126	110	114	142	86	77
Estonija	75	93	101	88	75	89	71
Hrvatska	74	96	104	97	90	87	91
Turska	73	100	110	115	81	104	79
Češka	72	99	97	90	63	107	59
Slovačka	71	92	97	89	59	124	71
Latvija	69	87	96	91	60	82	77
Mađarska	65	83	99	95	80	99	54
Litvanija	63	91	97	92	64	63	65
Poljska	63	83	91	90	70	83	77
Crna Gora	59	83	92	85	65	64	62
Rumunija	59	80	96	88	49	76	50
BiH	57	90	100	86	75	88	59
Srbija	52	86	94	85	53	39	54
Bugarska	51	87	89	88	45	73	45
Albanija	50	99	101	98	50	72	42
Makedonija	44	79	92	90	40	74	42
Koeficijenti varijacije							
EA16	15,4	15,6	12,5	8,3	18,0	18,6	18,4
EU15	12,6	14,1	12,9	7,2	15,7	13,3	13,5
EU27	25,3	14,4	10,6	9,3	25,5	19,9	25,0
Svih 37	31,6	15,4	10,3	17,0	32,6	21,7	35,2

Komentar:

U Tabeli 1. dat je pregled indeksa nivoa cijena za šest grupa potrošačkih roba i usluga: hranu i bezalkoholna pića; alkoholna pića i duhan; odjeću; obuću; električnu energiju, plin i ostala goriva; namještaj i opremanje stana (Dodatak 3 daje opis sadržaja svake od navedenih grupa).

U Tabeli 2. dat je pregled indeksa nivoa cijena za: aparate za domaćinstvo; električne uređaje; vlastita vozila; transportne usluge; komunikacije i hotele i restorane.

Osjenčena polja ukazuju na najviše i najniže indekse nivoa cijena po grupama proizvoda između 37 zemalja učesnica. Najviši i najniži indeksi među 27 članica EU su boldirani.

Na dnu tabela, dati su koeficijenti varijacije za Euro zonu (EA16), EU 15 članica, Evropsku uniju (EA 27), kao i za cjelokupnu grupu zemalja učesnica u programu (Svih 37).

Koeficijent varijacije se definiše kao standardna devijacija indeksa nivoa cijena, za pojedine grupe zemalja, izražena kao procenat odstupanja u odnosu na prosječni indeks nivoa cijena te grupe. Ukoliko je koeficijent varijacije viši, veća je i disperzija cijena u pripadajućoj grupi proizvoda.

Hrana i bezalkoholna pića; alkoholna pića i duhan; odjeća; obuća

Norveška je konzistentno najskuplja zemlja među 37 učesnica, za navedene četiri grupe proizvoda. Među zemljama članicama, Danska je najskuplja za hranu i bezalkoholna pića, a Irska ima najviši indeks nivoa cijena za alkoholna pića i duhan. Švedska pokazuje najviše cijene među zemljama članicama za odjeću, a Finska za obuću.

Makedonija je najjeftinija zemlja od svih 37 zemalja za hranu, pića (alkoholna i bezalkoholna) i duhan, dok je Turska najjeftinija za odjeću i obuću. Među članicama EU, Bugarska je najjeftinija zemlja za sve četiri grupe proizvoda.

Od ove četiri grupe proizvoda, najveća cjenovna disperzija je kod alkoholnih pića i duhana. Ovo je uglavnom posljedica velike razlike u porezima na ove proizvode u zemljama učesnicama. Mnogo manja disperzija je kod cijena odjeće i obuće.

Najveća cjenovna disperzija je unutar grupe svih 37 zemalja, uključujući zemlje sa najvišim cijenama (EFTA), te zemlje kandidate i zemlje Zapadnog Balkana, kao zemlje sa niskim cijenama.

Što se tiče Bosne i Hercegovine, izdaci za konačnu potrošnju domaćinstava u 2010. godini iznose 57 indeksnih poena u odnosu na EU 27=100. Za grupu proizvoda „Hrana i bezalkoholna pića“ BiH pokazuje indeks nivoa cijena 75, za „Alkoholna pića i duhan“ 58. „Odjeća“ je zabilježila indeks nivoa cijena 100, a „Obuća“ 93, u poređenju sa EU27=100.

Energija; namještaj i opremanje stana; aparati za domaćinstvo; električni uređaji

Cjenovna disperzija za ove grupe potrošačkih roba i usluga, značajno varira, a najizraženija je kod električne energije, plina i drugih goriva.

Danska je najskuplja od svih 37 zemalja učesnica, dok je Srbija najjeftinija. Među zemljama članicama EU Rumunija je najjeftinija zemlja za ove grupe potrošačkih roba i usluga.

Cjenovna disperzija je dosta niža kod ostale tri navedene grupe. Najniža cjenovna disperzija je kod električnih uređaja.

Malta pokazuje najviši indeks nivoa cijena za namještaj i kućanske aparate od svih 37 zemalja. To može biti posljedica geografske pozicije (veći troškovi transporta) i malog domaćeg tržišta Malte.

Rumunija ima najniži nivo cijena od svih EU članica za sve grupe proizvoda, osim za električne uređaje, gdje je najjeftinija Bugarska.

Bosna i Hercegovina ima najniže cijene za namještaj, dok je Makedonija najjeftinija u grupi proizvoda „Aparati za domaćinstvo“.

Vlastita vozila; Transportne usluge; Komunikacije; Hoteli i restorani

Cjenovna disperzija kod vlastitih vozila nije značajna. Danska i Norveška imaju najviše indekse nivoa cijena u ovoj kategoriji, što je posljedica velikih poreza na automobile u ovim zemljama. Najniže cijene ove grupe proizvoda su u Crnoj Gori i Srbiji, ali i one su samo 15% ispod EU prosjeka, što pokazuje relativno sličan nivo cijena između ostalih 35 zemalja.

Cjenovna disperzija je značajno veća kod grupa: „Transportne usluge“ i „Hoteli i restorani“. Cijene za usluge, općenito, pokazuju tendenciju većih razlika među zemljama nego cijene roba, što je posljedica većeg učešća radne snage u uslugama i visoke disperzije između zarada među zemljama.

Što se tiče transportnih usluga, Norveška i Malta imaju najviše indekse nivoa cijena u odnosu na sve zemlje učesnice, kao i u odnosu na EU članice. Najniži indeks nivoa cijena među svim zemljama učesnicama ima Makedonija, a Bugarska među EU članicama.

Najviši i najniži indeks nivoa cijena za „Komunikacije“ imaju Španija i Srbija, dok je Kipar najjeftiniji od svih EU članica. Norveška i Danska imaju najskuplje restorane i hotele, dok najniže cijene za ove usluge ima Makedonija.

Dodatak 1: Izvor podataka

U okviru Eurostat- OECD programa Paritet kupovne moći, istraživanja o cijenama usluga i roba za domaćinstva se ciklično provode od strane Nacionalnih Statističkih Institucija (NSI) 37 zemalja: 27 EU članica, 3 EFTA zemlje (Island, Norveška i Švicarska), 4 zemlje kandidata (Crna Gora, Hrvatska, Makedonija i Turska) i 3 zemlje Zapadnog Balkana (Bosna i Hercegovina, Albanija i Srbija).

Svaki ciklus istraživanja obuhvata 6 istraživanja od kojih se svaki odnosi na određenu grupu proizvoda iz potrošnje domaćinstava. Obzirom da se svake godine provode 2 istraživanja, kompletnom ciklusu istraživanja traje 3 godine, nakon čega počinje sljedeći ciklus. Zbog toga, cijene korištene u ovom izvještaju su prikupljene 2008, 2009. i 2010. godine. Cijene prikupljene u 2008. i 2009. godini su podešene na 2010. upotrebom detaljnih indeksa potrošačkih cijena. Indeksi nivoa cijena, prezentovani u ovom saopštenju se zasnivaju na prosječnim godišnjim nacionalnim cijenama, za ukupno 2500 roba i usluga.

Udio izdataka prikazanih u ovom saopštenju se zasnivaju na podacima nacionalnih računa iz 2009. godine i predstavljaju prosjek svih zemalja učesnica. Podaci nacionalnih računa koriste se i kao ponderi u postupku agregiranja detaljnih indeksa nivoa cijena, da bi se dobili indeksi nivoa cijena za ukupne izdatke domaćinstva za krajnju potrošnju.

Dodatak 2: Uticaj promjena kursa valuta na indekse nivoa cijena

Kao što je navedeno u Metodološkim objašnjenjima, indeks nivoa cijena za određenu zemlju se dobija ukoliko se paritet kupovne moći te zemlje podijeli sa godišnjim prosjekom kursa u odnosu na euro. Ovo ukazuje na to da kretanja kursa valuta ima uticaja na indekse nivoa cijena. Povećanje vrijednosti valute određene zemlje u odnosu na euro će učiniti zemlju skupljom u poređenju sa zemljama euro zone i ovo će pokazati povećanje relativnog nivoa cijene izraženog u indeksu nivoa cijena.

U 2010, određeni broj zemalja je imao velike promjene u kursevima valuta. Najznačajniji primjeri su Švedska, Švicarska i Norveška (povećanje vrijednosti u prosjeku od 11%, 9% i 9% između 2009. i 2010.). Ovo djelimično pojašnjava neke promjene u položaju tih zemalja u indeksima nivoa cijena, u poređenju sa podacima objavljenim za 2009. godinu.

Dodatak 3: Opis grupa proizvoda

Grupe proizvoda predstavljenih u saopštenju uključuju sljedeće tipove proizvoda:

Hrana i bezalkoholna pića: hljeb i žitarice, meso, riba, mlijeko, sir, jaja, ulje i masnoće, voće, povrće, krompir, ostala hrana, bezalkoholna pića.

Alkoholna pića i duhan: žestoka alkoholna pića, vino, pivo, duhan.

Odjeća: odjevni materijali, odjevni predmeti za muškarce, žene, djecu i dojenčad, ostali odjevni predmeti i dodaci; isključujući čišćenje, popravke i iznajmljivanje odjeće.

Obuća: muška, ženska, dječija i dojenačka obuća, isključujući popravak i iznajmljivanje obuće.

Električna energija, plin i druga goriva: električna energija, plin, tečna goriva, čvrsta goriva i toplotna energija (sve za kućnu upotrebu).

Namještaj i opremanje stana: namještaj za kuhinju, spavaću sobu, dnevnu sobu i trpezariju; ostali namještaj, tepisi i drugi podni prekrivači.

Aparati za domaćinstvo: frižideri i ledenice, mašine za pranje veša, mašine za pranje suđa, štednjaci, mikrovalne pećnice, usisivači, aparati za kahvu, kuhala za vodu, tosteri i sl., isključujući popravku aparata za domaćinstvo.

Električni uređaji: televizija, DVD player-i, prijemnici, audio sistemi, MP3 player-i, fotoaparati, kamere, stolni i laptop (prenosivi) kompjuteri, monitori, štampači, skeneri, software-i, muzički CD-i, filmski DVD-i, prazni CD-i i DVD-i. Isključuje popravak električnih uređaja.

Vlastita vozila: motorna vozila, motocikli i bicikli, isključujući održavanje i popravak sredstava za lični prijevoz, rezervne dijelove i goriva.

Transportne usluge: prijevoz putnika željeznicom, cestom, vazduhom, morem i kopnenim vodama i ostali plaćeni oblici prijevoza (npr. selidbe).

Komunikacije: poštanske usluge, telefonska i telefaks oprema i usluge.

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Podaci u ovom saopštenju su rezultat projekta Paritet kupovne moći (PKM) koji se realizuje u organizaciji Eurostata i OECD. Metodologija korištena u ovom programu je opisana u Eurostat-OECD priručniku „Metodološki priručnik za Paritet kupovne moći“, koji je dostupan na web stranici Eurostat-a.

Pariteti kupovne moći, najjednostavnije rečeno, su cjenovni odnosi koji pokazuju odnos cijena izraženih u nacionalnim valutama za iste robe ili usluge u različitim zemljama.

Na primjer, ukoliko je cijena hamburgera u Francuskoj 2.84 eura, a u Velikoj Britaniji 2.20 US funti, onda je PKM za hamburger između Francuske i Velike Britanije 2.84 eura prema 2.20 funti, ili 1.29 eura za funtu. Drugim riječima, za svaku funtu potrošenu na hamburgere u Velikoj Britaniji, potrebno je potrošiti 1.29 euro u Francuskoj da bi se dobio isti kvalitet i kvanitet hamburgera.

Komparativni nivoi cijena, predstavljeni u ovom saopštenju, su odnos PKM prema kursovima valuta. Oni omogućavaju mjerenje razlika u cjenovnim nivoima između zemalja, pokazujući koliko je jedinica zajedničke valute potrebno da se kupi ista količina nekog proizvoda, ili skupine proizvoda u svakoj zemlji.

Indeksi nivoa cijena omogućavaju poređenje nivoa cijena svake zemlje u odnosu na EU prosjek: ukoliko je indeks nivoa cijene viši od 100, onda se smatra da je zemlja relativno skupa u poređenju sa EU prosjekom i obratno. EU prosjek je izračunat kao ponderisani prosjek nacionalnih indeksa nivoa cijena, ponderisanih izdacima koji su korigovani razlikama u cjenovnim nivoima. Indeksi nivoa cijena se ne koriste za strogo rangiranje zemalja, nego oni ukazuju na red veličine nivoa cijena u odnosu na druge, posebno ako se zemlja nalazi grupirana sa zemljama čiji su rezultati uskog raspona. Stepennepouzdanosti koji je povezan sa podacima u baznim cijenama i metode koje se koriste za kompiliranje Pariteta kupovne moći mogu uticati na minorne razlike između indeksa nivoa cijena i rezultata u rangiranju zemalja koje nisu statistički ili ekonomski značajne.

Osnovna upotreba Pariteta kupovne moći je da pretvori izdatke (uključujući Bruto domaći proizvod) različitih zemalja u realne izdatke (i realni BDP). Realni izdaci se vrednuju na jedinstvenom nivou cijena i s toga odražavaju razlike u obimu koji su kupljeni u različitim zemljama. PKM i realni izdaci omogućavaju mjerenje cijena i obima za potrebe međunarodnog poređenja.

Izvor podataka: Eurostat

Ostale informacije na <http://ec.europa.eu/eurostat/>

Izdaje i štampa Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26
Published and printed by the Agency for Statistics of the Bosnia and Herzegovina, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26

Telefon/Phone: +387 (33) 220 626 · Telefaks/Telefax: +387 (33) 220 622
Elektronska pošta/E-mail : bhas@bhas.ba · Internetska stranica/Web site: <http://www.bhas.ba>

Odgovara direktor Zdenko Milinović
Person responsible: Zdenko Milinović, Director General

Saopštenje priredili: Dijana Mlikota, Sabina Rizvić
Prepared by: Ms. Dijana Mlikota, Ms. Sabina Rizvić

Lektor: Amra Kapetanović
Language Editor: Ms. Amra Kapetanović

Periodika izlaženja: kvartalno
Periodicity: quarterly

Štampa: 150 primjeraka
150 copies printed

Podaci iz ovog saopštenja objavljuju se i na internetu
First Release data are also published on the Internet
